

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 42 (357)

Fredagen den 19 oktober 1894.

7:de årg.

Prenumerationspris pr kvartal:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 1: 50	Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje helgfri fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modetidning jämte kolorerade planscher	1: 50	Allm. telef. 6147.	Träffas säkrast kl. 2-3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Iduns Modet. utan kol. pl.	1: —	Prenumeration sker å alla postanstalter i riket.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösn:r endast för kompletteeringar.)	Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Tvänne "afgående" diplomatfruar.

Madame Louise Millet,
född Urbain.

pare rötter i en tillfällig umgängeskrets' sympatier. Ty inom få af det mänskliga lifvets områden spelar väl nationalitetskänslan en så betydande roll som inom sällskapslifvet, åt hvilket nu en gång diplomaten på grund af sin ställning med eller mot sin vilja måste ägna lejonparten af sin tid.

Det gifs emellertid äfven för detta ostadiga släkte undantagsfall, då en längre tids vistelse i ett och samma land medför förbindelser inom dess societet och ännu bredare lager af nationen, hvilka för alltid knyta familjer vid hvarandra, hjärtan vid hjärtan, och som ännu mera fördjupas, ifall de ädlaste egenskaperna hos en människa med en hela karaktären omfattande bildning få framträda och göra sig gällande i en verksamhet utåt.

Här ofvan nämndes ordet kosmopolitism. Det kan vara vanskligt nog att använda, ty det finns personer som därvid fästa förutsättningar om den mest afskyvärda missriktning såsom nationell indifferentism och nihilism, en blaserad lifsåskådning, ja anti-religiositet m. m. Men genom historien och lifvet går en ström af kosmopolitism, hvars ursprung från en klar och ren källåder äfven fanatiska nationalitetsiffrare måste erkänna, godhetens, barmhärtighetens eller — om man vill begagna ett uttryck, som hos vissa människor ej just har den högsta kurs — filantropiens ström, hvilken välsignelserik glider genom alla tider, alla folk, alla land, utan att kunna hejdas af nationella gränser. Näväl, om nu diplomatien skulle taga denna slags kosmopolitism om hand och befordra dess utbredande, så synes det som om detta företag borde erkännas såsom den vackraste sidan af dess mission.

Hvar och en inser, att denna sida af en diplomatisk uppgift bäst tillgodoses af ett kvinnohjärtas fina instinkter och känslor. Också är det ingenting ovanligt att öfver allt i världen se diplomatiska kårens damer vara de första att skynda i teten för filantropiska företag af större eller ringare omfattning. Detta hör tvärtom till ordningen i den grad, att detta föredöme gifvit uppslag till ett mode. Man vet, huru tongifvande de diplomatiska kretsarne i allmänhet äro. När man nu ser dessa kretsar öfva en

Baronessan Marie Pfusterschmid von Hardtenstein,
född von Merck.

Corps diplomatique hör just ej till de samhällsklasser, hvilka här i världen hafva en varaktig stad. Vid minsta vink måste dess representanter vara beredda att stå till de respektive regeringarnas disposition i olika delar af den civiliserade världen. Knappt ha de och deras familjer på en ort hunnit att sätta sig in i landets förhållanden och knyta bekantskaps- eller vänskapsförbindelser, förr än de kallas att i ett annat land bevaka sin nations intressen och göra sig hemmastadda i ett sällskapslif, hvars skaplynne och vanor måhända betydligt afvika från en umgängeskrets, vid hvilken de förut blifvit fästa.

Dessa säregna förhållanden äro helt naturligt ägnade att dana en kosmopolitisk åskådning och karaktär, som ej har så lätt att slå några dju-

Mer att lyssna än att tala — re'n naturen oss det lär.
Gaf hon oss ej tvänne öron, medan en blott tungan är?

Plebansky.

välgörenhetsverksamhet, ligger det för folket, som ej ser synnerligen djupt i händelsernas väsen, nära till hands att förmoda, det en sådan verksamhet är tout à fait comme il faut. Och så blir den för många en ytlig modesak.

Men när vi nu i dag för våra läsarinnor presentera två af den härvarande diplomatiska kårens damer, hvilka i högre grad än de flesta bland sina likar både på grund af en längre tids vistelse inom vårt land och genom sina älskvärda tilldragande personliga egenskaper för alltid slagit rötter i vårt sällskapslifs sympatier, vilja vi, beträffande yttrandet om välgörenhetsverksamheten såsom en modesak, uttala en bestämd reservation. Ty det må genast anmärkas, att vi icke kunna tala om baronessan Marie Pfusterschmid von Hardtenstein och madame Louise Millet, utan att inlåta oss på det slags kosmopolitiska mission, som vi här ofvan vidrört, och som de båda på ett så vackert sätt fyllt.

* * *

I all synnerhet gäller detta om baronessan Pfusterschmid.

Under årens lopp ha vi sett henne oförtröttadt representera eller leda snart sagdt otaliga företag inom societeten i syfte att komma till nödlidande eller behöfvande medmänniskors hjälp och understöd. Däremot ha vi någon gång saknat hennes namn och älskvärda person vid tillställningar, där man kunnat miss-tänka, att flärd och nöjeslystnad varit en starkare bevekelsegrund än begäret att göra en god gärning.

Förhållandet är nämligen, att barmhärtighetsgärningen för baronessan Pfusterschmid är en hjärtesak, en religionsakt, en yttring af en äkta djup fromhet, liksom öfver hufvud taget en nyttig och gagnande verksamhet blifvit henne ett lifsbehof. Makans och moderns med innerlig kärlek och sträng plikttröhet förvaltade kall har fördjudat hennes sant kvinnliga väsen, danat en ädel karaktär och vidgat blicken öfver de trängande behof af medkänsla och hjälp, hvilka göra sig gällande i samhällets djupa lager. Det är därför ej på basarerna och öfriga välgörenhetstillställningar, som hennes människovänliga sinnelag hufvudsakligen sökt sig ett verksamhetsfält. Det ligger ej till för baronessan Pfusterschmid att skylta med goda gärningar, och därför var det väl ej med oblandad tillfredsställelse hon för fyra år sedan såg den allmänna uppmärksamheten riktas på sin person med anledning af ett känt intolerant anfall på en basar till förmån för de katolska barmhärtighetsstrarna. Hennes största och stilla glädje är att obemärkt öfva barmhärtighet, och i hundratals kunna helt visst de behöfvande, ej minst bland svenska och protestantiska familjer i hufvudstaden, räknas, hvilka nu vid den österrikiska ministerfamiljens afresa från Stockholm i nästa månad kommer att sakna den afhållna, hjärtegodas baronessan.

Ett angenämare och mera värmande hem än baronen och baronessan Pfusterschmid kan ej gärna tänkas. Från dessa magnifika, gediget luxuösa salonger slår ej den styfva pretentionens köld den besökande till mötes. Tamburen är det enda rum, där den stela etiketten i någon mån personifieras uti en högtidlig lakejs

respektbjudande gestalt. Men är bara ett visitkort af denne viktige person vederbörligen inburet på silfverbrickan, kan ni vara viss om, att ni skall känna er som hemma hos er själf. Den ståtliga diplomaten är den mest sympatiska värd, och baronessan trycker vänligt er hand, som vore ni en gammal vän i huset, och är ni bjuden där till en soaré, skall ni vid uppbrottet förvåna er öfver, att timmarne så hastigt flugit sin kos, och känna saknad att lämna detta hem, där aristokratien uppträder i det finbildade bourgeoisiesamfundets angenäma former.

Baron Pfusterschmid von Hardtenstein, som för närvarande är den diplomatiska kårens doyen, har under sin 15-åriga vistelse i Stockholm med sin familj blifvit så godt som naturaliserad inom den högre societeten och populär i hela samhället. Och till dessa familjens stora, vidt utbredda sympatier ha tvifvelsutan baronessans ädla och i fråga om en rik kärleksverksamhet demokratiska egenskaper i väsentlig mån bidragit.

* * *

Så länge fick visserligen ej den franske gesandten M. René Millet och hans familj stanna kvar inom en societet, där de under fem år visste vinna så många uppriktiga vänner. Dock blefvo under denna tid den franske ministerns salonger i åtskilliga hänseenden en medelpunkt för ett ytterst distingueradt och intellektuellt sällskapslif, särskildt genom M. Millets vetenskapliga och litterära samt madame Millets konstnärliga intressen.

Ett utsökt behag i förening med ett lifligt temperament och spiritualitet voro utmärkande för den unga ministerfruns umgängeston. Grundligt musikaliskt bildad och själf en mycket framstående pianoartist, samlade hon i sitt hem eliten af societetens och konstnärsvärldens musikälskare och musikaliska krafter. Denna sin begåfning ställde hon äfven vid åtskilliga tillfällen i välgörenhetens tjänst, och för icke längre sedan än i vintras trädde hon i spetsen för en konsert till förmån för ett så vackert ändamål som ett internationellt lärarinnehem här i Stockholm.

Liksom sin man ådagalade fru Millet ett särskildt varmt intresse för det här verkande samfundet Alliance française, där hon ofta visade sig och äfven någon gång uppträdde som exekutör på sitt instrument. Vid den afskedsfest, som ett par dagar före ministerns afresa härifrån Stockholm inom detta sällskap hölls för honom, ägnades äfven af d:r Josef Müller en tacksamhetens skål åt fru Millet. Och förvisso har äfven hon i rätt vida kretsar efterlämnat ett kännbart tomrum och ett kärt minne.

Theodor Lindblom.

Porträttet af madame Millet är utfördt efter ett kabinettkort af hofvotografen Selma Jacobsson i Stockholm, det af baronessan Pfusterschmid efter ett kort från hofvotografen Adèle i Wien.

Allt världens guld fyller icke så mycket i svalget mellan dem, som ha det bra, och dem, som icke ha det bra, som en enda droppe varmt människoblod.

A. Kielland.

Två dikter

af
Antonio Feijó*.

Olegi.

*Du ljusfa dröm, som fjärran från mig flyr,
Gazellen lik, då lejon henne jaga,
Eller lik skyn, som öfver himlen styr,
Drifven af fläktar, om ock än så soaga.*

*Dig följer, lätt förbunden med din saga,
Min kärlek, för hoars syn det hoppet gryr,
Att in i hamn en gång vi skola draga, —
Mitt lif dig följer; ingen väg jag skyr.*

*Jag vet, att i den landsflykt, där jag tränar,
Ditt löjes spröda blomman aldrig lånar
Mig någon glans af sina purpurblad.*

*Men till det tjäll, dit jag ej själf får blicka,
Skall genom rymden kyssar ut jag skicka
Att ila till din mun likt bin åstad.*

Blond.

*Hon dog. Där låg hon i sin trånga kista,
Blond, af en härlig blondhet, ... men så blek.
En sorgsen min, som ej från munnen vek,
Röjde, att nyss ett hopp hon nödgats mista.*

*En lilja, bräckt af morgonvindens smek,
Kände sitt lif hon slockna likt en gnista ...
Där såg af henne jag en skymt, den sista,
Blond, af en härlig blondhet, ... men så blek.*

*En sagodrottning hon mig likna tycktes,
Sådan hon låg där svept i snöhoitt linne,
Eller en nunna, flydd från världens svek.*

*Bort ur vår krets af dödens klo hon rycktes,
Men städse, städse står hon för mitt minne,
Blond, af en härlig blondhet, ... men så blek.*

Göran Björkman.

*Förf., hvares fullständiga namn lyder Antonio de Castro Feijó, är, som bekant, vicomte de Sotomaiors efterträdare såsom Portugals representant vid de skandinaviska hofven.

Amerikanism i kvinno- uppföstran.

Inom den franska pressen har kvinnouppföstran under den senaste tiden varit ett ämne för debatt. Uppslaget gafs af romanförfattaren Marcel Prévost, som i en skildring med titel »Les demi-vierges» inlade den allra skarpaste gensaga mot de amerikanska uppföstringsidéernas omplanterande i fransk jordmån.

Boken fick en spridning, som måste förvåna, men som visar, att ämnet intresserade, och som möjligen också visar, att det var i rätta stunden, saken blef bragt på tal. »Les demi-vierges» utkom i juni, i slutet af augusti förelåg dess 68:de upplaga, och den är naturligtvis ej den sista. Med undantag af de världsbekanta författarna är det ej många, ej ens i Frankrike, som nå en sådan bokhandels-succès. Och när det undantagsvis händer, så kan man vara ganska säker på, att boken behandlar ett ämne, som på ett eller annat sätt tangerar skandalens område.

Man får väl ej misstänka Marcel Prévost för att ha velat ockra på skandalen, han är en alltigenom allvarlig författare, som hvarken söker vara pikant eller spirituell, än mindre sätter en ära i att vara frivol. Sådan han presenterar sig i sin nya bok, sluter han sig närmast till Paul Bourget, sådan denne blifvit under sitt sista utvecklingsskede, är moralist som han och skrifer tungt som han, visar ej spår af humor och föga lust för ironi, utan bibehåller från första ordet till det sista en oförändradt allvarlig min. Prévost är konservativ, klerikal och aristokrat — samtidens utjämningssträfvanden ha i honom en skarp iakttagare och dess laster en sträng domare.

Det är mot den ultramoderna kvinnouppföstran, han uppträder i sin uppseendeväckande pariskildring, mot de anglo-saxiska principerna, som förorda den största möjliga frihet för flickan under uppväxtåren.

Hvad blir följden — frågar han — af att flickan, redan innan hon vuxit ut till kvinna, innan hon vunnit självständighet och motståndskraft mot frestelserna, får vara med i ett hemlif och ett sällskapslif, som står öppet för alla farliga vindar, om hon får höra allt diskuteras — flackt och frivolt, såsom de ytliga världsmänniskorna diskutera — om hon får läsa alla slags böcker, se alla slags teaterstycken och höra hvad alla dagdrifvare af societeten hviska i hennes öra? Hvad blir följden?

Jo — svarar han — detta sätt att uppföstra en ung flicka åstadkommer den samtida typ, som han kallat »demivierge» — half oskuld — unga damer, som ej äro okunniga om något af det, man förr ansett lämpligt att förtiga för dem, och som med en skamlöshet utan like diskutera de mest ömtåliga frågor och blifvit så vana att röra sig med frivola känslor och uttryck, att de längesedan slopat all känsla af blygsel, men som på samma gång i de flesta fall äro allt för beräknande och praktiska för att göra sig skyldiga till verkliga snedsprång, ty det gäller för dem först och sist att bli gifta och rikt gifta. Prévost framställer i sin roman en hel rad varianter af typen och ställer som dess motsats upp den unga flicka, som blifvit uppföstrad enligt de gamla »förlögade» principerna i en familj med allvarliga grundsats-

ser, den flicka, som ej är medveten om lifvets skuggsidor och om människornas laster, utan som har sitt hjärtas oskuld i behåll.

Prévost vill fråga sina läsarinor, hvilken-dera sorten de föredraga: den reuhjärtade eller den sedligt anfrätta. Han ropar till mödrarna: hvad ni gör, men drag inte in edra döttrar i den kvalmiga, förskämda luft, det moderna societetslifvet inandas! Släpp ej in dem i edert mondaine lif, bland lättjefulla, njutningslystna och samvetlösa människor! Håll dem utom kunskapen om världens dålighet, uppföstra dem inom familjen, om er familj är af det slaget, att en flicka där kan uppföstras till en god och sann kvinna — i annat fall sänd henne till en pension, som är att lita på. »Gift bort dem i unga år, men håll dem utanför 'världen', till dess de gifta sig.» Förr uppföstrades den unga, franska flickan i ett kloster — när hon lämnade detta, öfverlämnades hon af sina föräldrar till den man, de utsett åt henne. Har man gjort henne någon tjänst genom att öppna den stora världens dörrar för henne, genom att låta henne allt för tidigt vara med i ett lif, som fordrar karaktär och urskillning, motståndskraft och människokänedom, om man där skall kunna hålla sig uppe? Var ej hennes oskuld ett bättre skydd mot frestelsen än den medvetenhet, som besudlar hjärtat? Var det svårare för henne, då hon oefaren släpptes ut i världen, att bevara sitt hjärta rent, än hvad det är för den erfarna, nyfikna och nöjeslystna flicka, som nu allt för tidigt kastas in i hvirflarna?

Författaren medgifver gärna, att den societeten, han aftecknat, utgör mera ett undantag än en regel, men han påstår, att den för hvarje år blir allt mera tongifvande i Paris, och att typen »demi-vierge» blir allt mera framträdande och talrik. Den är ej fransk, denna typ, den är importerad, och den påträffas — säger Prévost — ännu mera utvecklade i England och Amerika. Men — avslutar han sitt resonnemang — får den obehindradt utveckla sig vidare, så blir den ett samhällsöndt, som undergräfvit äktenskapet, liksom det besmittar hemlifvet.

Det är ej min afsikt att redogöra för innehållet i Prévosts berättelse — det är endast och allenast dess tendens, som det här är fråga om. I våra ögon förefalla den franska moralistens varningsrop ganska egendomliga och ha sitt största intresse såsom belysande parisarens uppfattning af spörsmål, som te sig helt annorlunda för icke-fransmän. I en fransmans ögon är det ännu i dag lika opasande som farligt för en ung flicka att promenera på gatan i sällskap med en ung man. En i England bosatt fransk dam, som med anledning af Francisque Sarceys artiklar om Prévosts bok och om den amerikanska uppföstran tillskref honom ett bref, yttrade däri bland annat följande för fransk uppfattning af det »passande» betecknande rader:

»Fastän jag ej blifvit uppföstrad på det franska sättet, var jag, då jag tillhörde klassen af de unga flickor, som måste förtjäna sitt uppehälle, både tvungen och van att i Paris gå ut ensam, på ärenden eller till lektioner. Jag hade inte med mig en kammarjungfru, af det enkla skäl att jag inte hade någon kammarjungfru. Men aldrig skulle det fallit mig in att gå ut att promenera eller på teatern eller hvart som helst ensam eller i sällskap med andra unga flickor och ännu mindre med unga herrar. Jag skulle i så fall måst blygas och skulle ej haft något roligt.»

I England har man helt andra vanor. Brefskrifverskan omtalar, hur hennes elever gå ut på promenaden enkom för att där träffa unga herrar. De försöka alls ej att dölja ändamålet med sin tur. »För några dagar sedan,» berättar hon, »mottogo två af mina elever ett bref från ett par ungherrar från Cambridge, som de kände. Det var fråga om att tillsammans göra en kanotfärd på Thames, och den skulle vara från klockan elfva på förmiddagen till tio på aftonen. Jag skulle ha gjort mig löjlig genom att bli förvånad, ty alla funno denna utfärd både passande och helt naturlig.» Jag undrar hvad Marcel Prévost skulle säga, om han komme upp till Norge och finge se studenter och unga damer i flock företaga fjällvandringar, som vara ej blott till tio på aftonen, utan i flere dagar? Och om han likväl ej skulle kunna inordna de unga fotvandrerarkorna ibland sina »demi-vierges»?

Man har ingen anledning att betvifla tillvaron i verkligheten af de mer eller mindre depraverade personer, han framställer i sin roman. Det händer litet emellanåt, att en skilsmässoprocess eller skandal — kanske of-tare i England än i Frankrike — avslöjar förhållanden, fullt ut lika maskstungna, som dem han tecknat. Själf är han fullkomligt öfvertygad om, att han ej öfverdrifvit. Låt vara, att det är en bestämdt angifven varietet inom societeten i Paris, han påpekar som milieu för sina brådmogna, »flirtande» unga damer och sina yrkeskurtisörer, som ej ha annat att göra än att förvrida hufvudet på unga flickor, så har denna societeten likväl nog sina motstycken äfven utom Frankrike, och den varning Prévosts bok uttalar — och det ej endast till franska uppföstrare — är i alla händelser af den art, att den ej bör lämnas å sido, äfven om vi ej ha anledning att gå på långt när så långt som fransmannen i sina slutledningar.

Att en sådan bok som denna utkommit och blifvit mottagen — visserligen med en och annan gensaga, men ej med allmän harm — är tvifvelsutan ett tidens tecken. Om man jämför den med Dumas' skådespel »Falska juveler», som förskrifver sig från 1855, finner man, att Dumas' damer af demimonden tala i en helt annan och finare ton än dessa moderna familjeflickor, som knappast ens bry sig om att dölja sitt verkliga sinne, sina känslor och reflexioner. Det är ett drag att taga fasta på, detta att författaren strax i berättelsens början, då de unga damerna passerat revy, funnit sig nödgad att upplysa läsaren om, att dessa unga flickor ej äro tvifvelaktiga existenser, utan tvärtom äro af god familj, tillhöra samhällets öfverklass och ha fått en så kallad värdad uppföstran.

Ingen af de franska kritiker, jag sett öfver Prévosts bok, har yttrat någon förvåning öfver dess innehåll — ett par ha tagit den ganska legert: »en vaudeville i svart i Theatre Libres anda.» Men andra ha sagt, att den fråga, boken fört på tal, bör allvarligt skärskådas.

Kanske denna fråga vore värd att upptagas till behandling äfven i vårt land —?

Georg Nordensvan.

Blygsamheten liknar skuggan, som ger relief åt ljuset; hon är förtjänstens kyskhets, de sköna själarnes jungfrulighet.

E. de Girardin.

Pristäflan

mellan arbeten, tillverkade med den
Liedbergiska flossaapparaten.

I denna af Iduns redaktion anordnade handarbetstäflan utgick, som bekant, inlämningstiden den 1 dennes. Fröknarna Agnes Branting, Selma Giöbel och Hulda Lundin hade godhetsfullt åtagit sig att som prisdomare ställa sina bepröfvade fackinsikter till de täflandes tjänst. Tyvärr har fröken Branting sedan en längre tid tillbaka varit allvarsamt insjuknad, hvadan hon var förhindrad att deltaga i det sammanträde, som den 14 dennes afhölls å redaktionslokalen, men då fröknarna Giöbel och Lundin i alla punkter enades om följande utslag, äger detsamma lika fullt afgörande kraft.

Då intet af de insända arbetena ådagalade, att tillverkarinnan så fullkomligt öfvervunnit svårigheterna vid flossaapparaten handhafvande, att icke någon mindre ojämnhet här och hvar kunde förmärkas, ansågo prisdomarne ej, att det första priset borde utdelas, men tilldömde det andra priset,

50 kronor, åt fröken Elin Erikson, Stockholm, för en af henne insänd större matta i orientalsk stil, under erkännande af det, i helhet sedt, mycket vackra och omsorgsfulla arbetet samt den smak i färg- och mönsterkomposition, som det bevisade.

Vidare tilldelades ett af de tredje prisen eller

25 kronor åt Lydia Söderlindh, Skara, för ett af henne insändt kuddstycke i trena-flossa-imitation, hvarvid särskildt erkändes de väl öfvervunna svårigheterna att få den ofyllda bottnen jämn och utan rynkor, så att arbetet gjorde sig som en verklig väfnad.

På grund af det ringa deltagandet i denna täfling har således icke mer än en del af de utfästa prisen kunnat utdelas, men på det att de afsedda medlen ändå i en eller annan form må komma våra för kvinnliga handarbeten intresserade läsarinor till godo, har redaktionen träffat ett arrangement i sammanhang med Iduns julklappsbasar för i år, som vi hoppas skall vinna gillande. Se härom under egen rubrik i dagens nummer!

Höststämningar.

September.

Efter stormiga nätter och dagar kommer en stilla morgon med fjärdens orörlig och blank, kransad af speglande holmar, öfver hvilka himlen hvälfver sig halfklar med långsamt genombrytande sol. Det är så tyst . . . tyst vida omkring. Från aflägsset fjärran förnimmas hammarslag. Med grofva bräder spikas verandan till, sedan sommarvillans gäster dragit bort liksom förut svalorna, änderna och vildgässen.

En ensam fågel, som glömt sig kvar i trädgårdstappans häckar, låter höra ett mjältsjukt

kvitter. För öfrigt är det ljudlöst tyst, en oändlig stillhet, en andlös väntan. Fjärden lägger hela sin själ inför himlens öga, och himlen stirrar ned i djupet att där läsa sina egna tankar. Det är som om naturen samlade sig i ett djupt begrundande före den kommande stora uppgörelsen.

Men där solen bryter fram, bredande ett blekt skimmer öfver en udde med björkar, som glesnat, så att de hvita stammarne lysa igenom, och mattats i färgen, utan att ännu gulna, och där mellan björkarnas blonda lockar aspen börjat skifta svagt i rödbrunt och gredelint, där är det, sedt öfver fjärdens spegelyta, som om våren hägrade, men det är en vår utan glädje, en maj utan liljekonvaljdoft och utan fågelsång.

Där drömmar jag mig två unga vackra människobarn, de sitta på hvarsin fuktig, mossig sten under björkarna, just där på höjden, hvarifrån solnedgången i ljumma juni-kvällar tog sig så härligt ut öfver fjärdens. Tysta blicka de hän mot den blånande syranden. Men hans ögon söka snart närmare mål.

Med henne lekte han sommarens glada fjärlilek utan tanke på, att den måste upphöra en gång. Och nu, när leken är till ända, känner han, att han lek t den för länge. Han ser på hennes lilla bruna hand, som fattar lätt om parasollens elfbenskaft. Den handen har han tryckt för ofta, har han sett för mycket på. Han känner hvarje dess linie, hvar rörelse, han älskar denna lilla bruna hand, som är så själfull, så helt och hållet ett med henne, som . . .

Det smärtar som ett sår i hans bröst, och han gripes af en obetvingslig åtrå att draga hennes ljufva hufvud intill sig, öfverhölja det med kyssar, gråta, tigga, bestorma henne . . .

Men han vet ju, att det är omöjligt. Sommaren har flytt, och leken är slutad.

Men om ändå . . . ! Det är vansinnigt, det är galenskap, han skall skrämma henne, men han måste säga henne . . .

Han nämner hennes namn.

Då reser hon sig genast, och då hon reser sig, är det ej barnet, som ställde till nojs och upptåg vid alla utfärder och dansnöjen sommaren lång, ej ungmön, som sjöng svärmiska sånger i månskenet, det är kvinnan, som med säker blick ser lifvet an och beslutsamt afbryter en lek, förkväfver en dröm, ett hopp, ett sommarens vildskott, som redan — hon hörde det på hans tonfall — har vuxit för vida.

Farväl! Tack för en angenäm sommar!

Han ser hennes väna gestalt försvinna bland björkarna i stigens krökning. Hans väg går åt motsatt håll. Den går öfver mark, där nattens frost ännu ligger hvit öfver vissna tufvor, där ormbunkar stå brunbrända i skogskanten, där björkarna regna gula löf öfver vandraren, där hela lundar, fyllda af ljufva sommarminnen, stå i brand, hela skogar prunka i dödens guldskrud, i lifvets förblödningsrosor.

Hvar såg jag vårens hägring? Gick solen i moln?

En kall och fuktig vind drar sakta genom trädens undergifvet vaggande kronor och dör bort i en vemdig krusning på fjärdens leende yta.

Min vän, svep om dig kappan, det är höst.

Oktober.

Att svepa om sig kappan är en åtbörd af resignation. Så gjorde Caesar, vill jag minnas, innan han sade adjö. Jag sitter insvept i min kappa högt öfver örönen.

Ja, nog har jag skäl att ägna mina lediga stunder åt resignationsöfningar, — d. v. s. de stunder, då jag inte har fullt upp att göra med att lappa, limma, gumma och syndetikona ihop allt, som gått sönder under flyttningen. Att se Neapel och sedan dö — att ha utstått en flyttning och ändå lefva! Ja, jag vet inte, hvad jag säger, mitt hufvud är fullt af afbrutna stolsben, spräckta speglar, krossadt porslin, snickare, målare, tapetserare . . . o, o, måtte jag bara få behålla mitt förstånd!

Själfvä flyttningsdagen, o jag glömmar den aldrig! Skrik och spring från morgon till kväll. Främmande människor i våningen, som poeka på att man genast ger sig i väg. »Vi kan väl inte flytta, förrän våra karlar komma.» Jo, ni kan flytta. Oresonliga människor! Och karlarne dröja. Väntan och förtviflan. Så komma de ändtligen. Nu börjar kalabaliken! Akta pianofötterna! Vänd försiktigt! Det är glas i den här lådan. Stöt inte emot trymän! Ställ blomorna öfverst! »Åh ja, frun kan vara alldeles lugn!» Jo, det kunde jag — lugn i en röra af upp- och nedvända möbler, stadsbud, flyttlass, hyresvärdar, skrik och väsen, och en beskäftig herre och man, som bara springer för fötterna på en, medan han tror, att han uträttar alldeles fasligt mycket.

Och så ändtligen då, när karlarne ha fått sitt öl och sin betalning och man står där i den nya våningen, dödstrött, uthungrad, maktlös i ett kaos af soffor, sängklädsäckar, taflor, bord och stolar huller om buller och inte vet, hvar man skall börja, och så ens herre och man kommer fjantande med sina frågor: »Är mina tofflor med?» »Jag hittar inte mitt cigarrfodral.» »Mitt cigarmunstycke, hvar är mitt cigarmunstycke?» Jo då vill jag lofva, att man vet, att man lever!

Jag tycker mig ha läst någonstädes en öm och vacker skildring, försedd med illustrationer i engelskt manér och betitlad: »Första aftonen i det nya hemmet.»

Åh, ni skulle ha sett . . .

Och så följde en ny beskrifning på en supé från magasinet, uppdukad på en packlår, och så fick jag i mig en hel lista på allt, som gått förloradt i flyttningen, allt som blifvit glömdt, och allt som blifvit skamfladt genom drumliga karlars vårdslöshet, och slutligen delgaf mig den unga frun, som gjort sin första flyttning, att riktigt i ordning kunde det inte bli förrän i nästa månad.

Och medan hon talade i ett ihållande talande, med stora åtbörder och en min å la gammal husmoder, som tog sig putslustigt ut i hennes runda barnansikte, sysslade hon oafbrutet i sina lådor och skåp, sysslade så ifrigt och bullersamt, att jag nästan fick en misstanke, att det roade henne mer än hon ville låtsas om, och att talet om dödströtthet och resignation blott var en mask, som hörde till den roll hon utförde.

Jag lät henne tala och njöt af hennes ifver. Regnet sköljde rutorna åt henne. Skymningen föll på. En lampa tändes. En virkning togs fram. Nu skulle hon hvila litet, sade hon. Och så ringdes det på en brasa, och där sutto vi snart, en hemtreflig trio, pratade om sommaren, om vinterns väntande nöjen, om allt mellan himmel och jord, medan regnet sköljde öfver fönstren och stundtals duskade till, som om det varit våta löf, när en starkare vindpust drog förbi.

Det var en höststämning så god som någon annan. Inte värst poetisk eller roman-

Gynna det svenska arbetet!

Köp edra Korsetter i Svenska Korsettfabri-
kens utställning, 11 Hamngatan 11, hörnet af Norra
Smedjegatan, Stockholm.

Jansson & C:ij

tisk, men hösten har många olika dagar, och äfven hvardaglighetens trefnad midt uppe i lifvets jaktande stök är icke utesluten från förgångelsens årstid.

Efraim Rosenius.

Ett litet tortyrredskap.

Den där damen med det rödblommiga ansiktet och den kraftiga gestalten kan inte gärna vara mer än på sin höjd fyrtio år och ser egentligen ut som hälsan själf, där hon glatt småleende står och pratar med sin väninna.

Nu säger hon adjö och beger sig tvärs öfver gatan — märkvärdigt, hvad hon i en hast ser förändrad ut: under det ännu kvardröjande leendet rycker det då och då liksom smärtsamt till kring hennes mungipor; hon ser ej längre frisk och ungdomlig ut, där hon går. Går? Nej, snarare *linkar* fram; hvarje steg tyckes vilja afpressa henne ett jämmerrop, och ibland ser det ut, som om hon hade god lust att digna ned.

Trottoaren är dock jämn som en is — men hon har måhända liktornar? Kanske det — och kanske icke! Eller för små skodon...? Åhnej, ett fruntimmer på fyrtioalet med hennes förståndiga, matronelika utseende har med säkerhet länge sedan hunnit öfver kokeketteriets lifsskede.

Det är bestämdt något annat, som gör hvarje fjät så plågsamt för henne, att hon nu t. ex. knappt kan gå upp för den där alls icke branta trappan, ntan att för hvarje steg, pustande och flämtande, hvilat vid ledstången.

Ni kan vara nästan viss på, att finge och kunde hennes fortkomstledamöter berätta sin historia, skulle de hafva svåra anklagelser att andraga mot — *strumpebanden*, ja, just dessa vackra, af flitiga, välmenande händer broderade strumpeband, som äro spända rundt om benet. Ty, hör på!

Från hjärtat utströmmar det varma blodet, som skall föra näring och kraft till kroppens alla delar. När det så kommer till knäet, möter det ett allvarligt hinder i det hårdt åtsnörande strumpebandet. Detta gör allt hvad det kan för att hejda blodets tilllopp och cirkulation i de nedre benpartierna. Häraf blir följden, att benet liksom vissnar och aftynar. Det blir icke alldeles obrukbart, men benpipan blir svag och skör, musklerna förkrympta och kraftlösa.

När så ålderdomen infinner sig och det för kroppen gäller att stå emot med anlitande af den kraft, den i ungdomen skulle ha uppsamlat — då fins icke denna kraft i de slappa och svaga benen, som därför alltmör förlora förmågan att lätt och ledigt röra sig.

Observera, att de flesta män ännu på gamla dagar gå raskt, under det många kvinnor redan vid fyrtio år äro till hälften krymplingar och de flesta med all säkerhet vid femtio mer eller mindre skrala i gången! Genom den smärta och ansträngning, gåendet förorsakar, spänns därjämte de klena musklerna och de finare, ytligt liggande blodkärlen onaturligt — följden blir de hos kvinnan så vanliga åderbräcken, som äro både plågsamma och farliga genom de täta blödningsarna. Strumpebandet, strumpebandet!

Hvarje förståndig moder borde tillse, att hennes lilla dotter aldrig begagnar detta blifvande tortyrmedel. Är det rim och reson att för nöjet eller fäfangan eller gud vete hvad för anledning begagna en liten bandstump omkring benet, uppoffra hälsa, krafter, rörelseförmåga för kanske tredjedelen af sitt lif?

Kvinnorna veta mycket väl, hvilka andra ändamålsenliga och fullt oskadliga medel finnas för att hålla strumporna uppe; de senare börja verkligen också till hygienens fromma uttränga de förra, men äro ännu långt ifrån ensamma herrar på täppan, hvilket är synnerligen beklagligt. De »förståndiga», »hygieniska» strumpebanden, hvilka i olikhet med de andra appliceras i *lodrätt* riktning — I förstån mig! — kunna fruntimmerna själfva laga i ordning af ett par elastiska kautschukband, som kosta en spottstyver.

Alla strumpeband att späna *kring* benet äro lika förryckta, de elastiska, uttånjbara äro icke en bit bättre än de af segelgarn, tyg, virkade etc.

Alltså bort med de hälsofarliga strumpebanden!

Iduns julklappsbasar

för i år.

Tio kronor för hvarje antagen beskrifning.

Vi vilja ej heller i år frånga vår vana att till tjänst för våra läsarinor i julklappsbröderiernas tid anordna en liten **julklappsbasar** och utlysa därför härmed en täflan för beskrifningar på

verkligt trefliga, nya och originala handarbeten.

Vi ämna emellertid söka undvika den mängd af till stor del allt för alldagliga och allbekanta saker, som förr om åren förekommit, och utbedja oss därför alla intresserade hjälp att åstadkomma något **stiltigt och nytt**. Endast

de bästa beskrifningarna — intill ett antal af tio — komma att införas, men **hvar och en särskild beskrifning, som antages och införes, erhåller 10 kr. i pris.** För dem, som veta sig kunna bjuda något af intresse, böra alltså utsikterna vara ganska lockande att erhålla en liten förstärkning i julklappskassan och på samma gång göra sina medsystrar en förnöjelse.

Alla täflingskrifter — påtecknade: **Till julklappsbasaren** — skola vara inkomna till redaktionen **senast den 4 november**.

Anjovis.

En kulinarisk studie à propos »anjovisjubiléet» af Therèse.

Den tid är inne, då årets inläggning af denna delikatess, som snart sagdt blifvit en nödvändighetsartikel i hvarje hushåll, åtminstone för smörgåsbordet, släppes ut i marknaden från alla större eller mindre fabrikanter i den bohüslänka skärgården. Husmödrarna köpa den i kryddboden, servera den, man förtär den med smak och vänjer sig vid den. Men härunder kommer ingen att tänka på den omständliga och ofta besvärliga procedur, som denna konservvara måste undergå, innan den med sin pikanta smak är i stånd att krydda vår aptit och utgöra en af vårt smörgåsbords allra vanligaste rätter. Helt förklarligt för resten! Hvem gör sig t. ex. reda för, hvilket otroligt kapital af levande kraft, hvilka mödor och omsorger som nedläggas för att framkalla en så vanlig artikel som socker eller kaffe? Och dock ligger den tid icke så långt bakom oss, då husmodern själf måste känna till konsten att lägga in anjovis, ifall hon ville ha sådan i huset, eller med andra ord, då denna vara ej fanns tillgänglig i handeln.

Det har fallit mig in, att möjligen de af Iduns läsarinor, hvilka dagligdags i hushållet använda denna konservartikel, skulle kunna finna intresse uti att veta något om såväl dess historia som dess tillverkning, och jag har därför på ort och ställe gjort några studier, som jag ber att här nedan få meddela. Det torde väl knappast behöfva här nämnas, att mina iakttagelser endast röra den svenska anjovisen, då detta tydligt nog framgår af det följande.

* * *

I de dagliga tidningarna berättades för någon tid sedan, hurusom en bohüslänsk anjovisfirma J. J. Hallgren på det nu rätt ansenliga Gullholmen i år kunde fira sitt trettioårsjubileum, i hvilket äfven hela denna industri på västkusten skulle kunna deltaga, enär Hallgren var den förste, som i handeln släppte ut anjovis. Denna uppgift är emellertid så tillvida oriktig, som det, redan långt innan denna firma uppträdde i marknaden, existerade en bohüslänsk anjovisindustri, om än i mindre skala och efter en annan konserveringsmetod. Redan länge hade nämligen den s. k. Fjällbacka-anjovisen varit en efterfrågad läckerhet på smörgåsbordet. Den förvarades i små träkaggar och inlades på den mellan Lysekil och Strömstad belägna lilla platsen Fjällbacka.

Hallgrens uppslag gjorde emellertid en fullständig revolution inom denna förut så blygsamma industri. Idén med inläggningen i prydliga, hermetiskt slutna bleckkärl, försedda med färgrika etiketter, visade sig vara en synnerligen god spekulation. Allmänheten tilltalades som alltid af en vacker etikett, och de små bleckburkarnes innehåll jäfvade ingalunda hvad densamma lofvade. Ännu större uppsående väckte det, då Hallgren började föra i marknaden den skinn- och benfria anjovisen i de små ännu brukliga lädorna. Snart blef varan observerad och rönt stort erkännande och stark efterfrågan. Efter hand blef den belönad med en mängd pris vid utställningar såväl inom som utom landet, ja, vid världsutställningar, och fabrikanter kunde snart styrka varans vederhäftighet med afbildningar å etiketterna af en massa större och mindre medaljer.

Inom herrskapsfamiljerna i Bohüslän funnos sedan gammalt åtskilliga recept på anjovis, hvilka gingo i arf från mor till dotter. Hitills hade dock dessa användts nästan uteslutande för husbehof. Antagligen var det ett sådant gammalt familjerecept, som Hallgren använde för sin inläggning, och som tillsammans med den förbättrade och ypperliga metoden för konservering gaf åt hans vara ett sådant värde. Inom några år var också den anspråkslöse handlanden på det lilla fiskläget en välbergad man.

Nu fingo också dessa familjerecept med ens ett dittills ej anadt värde. Man började hemlighålla dem, såsom man rufvar öfver en omätlig, fördold skatt. Men antingen de nu i en tid, då man ej förutsåg den penningevalör de representerade, blifvit spridda genom välvilligt lämnade afskrifter, eller somliga ansågo det förmånligare att åt personer med förlagskapital sälja dem än att själfva söka exploatera deras värde — nog af, inom kort uppstod öfverallt i norra skärgården en mängd anjovisfabrikanter, som drefvo affären i större eller mindre skala, och hvilka alla voro lika afundsjuka om hvar sitt recept.

En lustig anekdot berättades på den tiden i skärgården om det — man må medgifva det! — mindre lojala, men i alla händelser för vederbörande lyckliga sätt, hvarpå en person, hvilken sedan kom att drifva anjovisfabrikationen i mycket stor skala, kom öfver det Hallgrenska receptet, som då redan renderat sin ägare en förmögenhet. Det kan emellertid ej falla mig in att vilja svara för den absoluta trovärdigheten af historien.

En på Gullholmen bosatt herre sände en dag sin tjänsteficka ned till Hallgrens handelsbod för att göra uppköp. Då hon återkom och för sin husbonde företedde notan på det inköpta, fann denne till sin stora öfverraskning och naturligtvis också glädje på notans baksida ett

fullständigt recept på en sats kryddor för en viss kvantitet sill. Härigenom kom han i besittning af den så afundade hemligheten, som han sedan sålde till den ofvannämnde förlags-gifvaren och fabrikanter på en annan ort.

Anjovisläggningen blef nu en till feberaktig ifver drifven spekulation, och om än många därpå skördade god bärning och mera därtill, så gjorde lika många förluster på experimenten. En af de första firmor, som dref affären i större utsträckning, fastän ingalunda som någon hufvudaffär, var det aktade huset Benj. G. Mollén i Lysekil, hvars export särskildt på Ryssland en tid lär ha varit mycket stor. Sedan följde efter hand de nu mer eller mindre kända märkena G. J. Sundberg, Fr. Carlsson, Aug. Lysell och många andra, alla från Lysekil, som blef och fortfarande är metropolen för denna industri.

* * *

Det var här jag på sensommaren detta år oförmodadt kom i tillfälle att få en inblick i denna industri, som numera i den bohusslänska skärgården ger så många munzar bröd och under årens lopp förskaffat många välstånd, ja rikedom. Emellertid kommo mina iakttagelser icke att röra sig så mycket kring den storindustri, hvilken bedrivs i samband med de betydande salteraffärer, som existera i den stora köpingen. Vid sidan af denna stora industri har nämligen småningom uppblomstrat en mindre sådan, hvilken uteslutande håller sig till anjovisfabrikationen och därigenom är i stånd att åt denna ägna odelad uppmärksamhet och stor omsorg. Denna anjovistillverkning i mindre skala handhafves mestadels af fruntimmer, och i densamma spela de ofvannämnda familjerecepten en stor roll.

Här i Stockholm hade jag under förra vinterns lopp vid något tillfälle kommit att smaka på den numera här så efterfrågade och spridda M. Lindbloms anjovis i ostronsås. Det var en konserv, som gjorde allt skäl för etikettens namn »Delikatess-anjovis», och som i smak vida öfverträffade de inläggningar jag dittills pröfvat. I Lysekil hade jag blifvit bekant med firmans innehafvarinna fru Maryanne Lindblom, och en vacker dag i slutet af september — så länge hade jag fördröjt mig där nere bland skären i den milda eftersommarluften — blef jag inbjuden att åse, huru man i fru L:s fabrik skulle lägga in en hel båtlast af denna delikata i silfver glänsande havvets skatt, hvilken man efter oerhörda svårigheter och till ett mycket högt pris lyckats komma öfver samma morgon.

Förhållandet är nämligen det, att skarpsillen (*Clupea sprattus*) på senare åren visat en betänkligt tilltagande obenägenhet att »gå till», och fabrikanterna få ofta betala råvaran med så oskäligen höga priser, att rörelsen t. o. m. somliga år gått med förlust. Konkurrensen där nere i fjordarne och mellan skären är också vid denna tid på året rent af förbittrad. Fabrikanternas uppköpare föra ett fullkomligt guerrillakrig sins emellan, hvari ofta de under sommaren så prydliga »badgästbåtarna» spela »flotans» roll. Allsköns list och affärsknep användas härvid för att komma öfver fiskarens fängst för natten, och ofta hinna dessa aldrig in till hamnen med sina båtlast, utan uppknappas under resan dit.

Men återvändom till fru Lindbloms fabrik i den gamla köpingen!

Dit uppfores efter hand båtlasten, som naturligtvis i fråga om storlek och kvalitet är ganska ojämn. I allmänhet fordras hos uppköparen en mycket öfverdåd blick för att genast kunna bedöma värdet af en sådan båtlast, och särskildt är det nödvändigt för denna fabrik,

som till sin hufvuduppgift gjort att endast föra i marknaden en utvald kvalitet, att tillse det råvaran är af sådan beskaffenhet, att kvantiteten utskottssill ej öfverstiger den till inläggning lämpliga.

En ytterst noggrann utgallring företages därför att börja med, och man tillser, att den för inläggning afsedda sillen är af samma storlek. Den sålunda afskilda råvaran underkastas nu en sköljning, hvarefter den öfverlämnas till de kvinnor, som äro sysselsatta med inläggningen. Dessa få iakttaga den största renlighet och stä, liksom hela proceduren, under ständig uppsikt af fru L. själf.

Från magasinet har emellertid framskaffats hundratals blanka, skinande bleckburkar. Af dessa utdelas åt hvar och en af inläggerskorna ett visst antal. I dessa kärlnedlägger man för hand sill efter sill, och hvarje lager beströs med kryddor, till dess burken är full, hvarefter fru L. själf öfverst slår den nödiga kvantiteten af den säs, hvilkens sammansättning naturligtvis är hennes hemlighet, som hon icke lär bort ens åt de mest pålitliga af sina medhjälpare. Efter hand som burkarne sålunda blifva fyllda, öfverlämnas de åt de personer, hvilka ha full sysselsättning med att förmedels en sinnrik maskin, hvilken gör öfverflödigt all hoplödning, förse dem med hermetiskt tillslutande lock. De sålunda färdiga burkarne magasineras därefter i oändligt långa rader, ej på hvarandra, så att de tidt och ofta kunna vändas för att dymedels påskynda anjovisens mognande.

Det säger sig själf, att detta inläggningssätt för hand af själfva råvaran i hvarje kärlnedlägger man åt fabrikanterna en renare och friskare smak än den metod, som användes inom storindustrien. Det konserveringssätt, som inom denna användes, är och måste med nödvändighet blifva betydligt mera summariskt. De stora fabrikanterna måste lägga in väldiga kvantiteter på en gång i ofantliga tunnor eller sår, där anjovisen sedan får ligga, till dess den anses mogen för inläggning i de för marknaden afsedda bleckkärl. Påtagligt är ju då, att den i så stora massor packade sillen ej ens tillnärmelsevis skall kunna så grundligt genomträngas af kryddornas arom och undergå en så jämn kemisk process, som fallet är med den råvara, hvilken med ens inlägges i burkarne och genast hermetiskt utestänges från luftens inverkan. Också torde väl till ej ringa grad den friska ostronsmak, som utmärker fru Lindbloms anjovis, få skrivas på räkningen af denna omsorgsfulla inläggningsmetod, ehuru ordet ostron ingalunda blott är en etiketskylt, ty i ingredienserna förekomma verkligen ostron.

Men på samma gång kan man lätt föreställa sig, hvilket påkostande arbete och hvilka ansträngningar som skola vara förenade med detta inläggningssätt. För att råvaran icke skall hinna att blifva ankommen, måste man nämligen ofta arbeta natt och dag, utan att unna sig en timmes hvila. När man nu härtill lägger de för alla gemensamma bekymmer, som äro förenade med anskaffande af råvara, fabrikanternas rätta behandling, dess utskickande i marknaden m. m., så skall man måhända finna det pris, till hvilket vi nu kunna skaffa oss denna smörgåsbordets delikatess, snarare lågt än högt.

Huruvida denna industri har sådan framtid för sig, att detta pris fortfarande kan hållas lika lågt, det är en fråga som man i dessa tider med bekymmer gör sig i den bohusslänska skärgården. Åtskilliga tecken tyda på, att tillgången på skarpsillen är i aftagande, och kanske är ej den tid aflägsen, då anjovisfabrikationen har upphört att vara en storindustri.

Ur notisboken.

På nytt mot södern! Kronprinsessan Victoria, hvilken, som bekant, jämte sina två äldre söner vistas hos sina föräldrar i Karlsruhe, där äfven kronprinsen nu befinner sig, lär, ehuru hennes hälsotillstånd ej för närvarande är oroande, på läkares inrådan komma att tillbringa äfven stundande vinter i Italien och möjligen, mot vinterns slut, i Egypten.

En hundraåring. Hundra år fyllde den 12 dennes änkefru *Johanna Charlotta Lindberg* härstädes. Den gamla damen, som ömt och kärleksfullt vårdas hos en af sina mågar, grosshandlare C. A. Molander, trotsar ännu årens tyngd, tack vare en ovanligt god hälsa, ej minst i fråga om själskrafterna. Minnet är visserligen, såsom fallet alltid är med högt ålderstigna, starkast då det gäller händelser från seklet och hennes lifs gryning. Dock känner hon mycket väl igen sin omgifning, sina närmaste och deras umgängeskrets. Syn och hörsel äro normala, och den gamla har en förvånansvärdt god aptit, hvartill väl ej i ringa grad bidrager, att hon har sina tänder i behåll, ja, kan äta hårdt bröd lättare än mängen ungdom. Hon har ännu två af sina döttrar i lifvet, af hvilka den ena är gift med konsthandlare Theodor Blanch.

På hedersdagen uppvaktades den gamla af bland andra konungaparet med en korg utsökta rosor.

»Umgängeslifvet inom våra bildade klasser» blir det intressanta ämnet för ett föredrag, som major *R. Schenström* håller härstädes den 22 dennes å Vetenskapsakademiens hörsal. Inkomsten tillfaller det af föredragshållaren stiftade förbundet »Sveriges framtid». Ett antal framtående män, bland hvilka märkas professor Viktor Rydberg, generaldirektör Wieselgren, landshöfding Treffenberg m. fl., har understött major Schenströms inbjudning med en uppmaning att närvara, ställd till alla »familjer och personer, som intressera sig för en reform af sällskapslifvet i vårt land i syfte att däri införa enklare vanor samt en ädlare och sundare anda».

»Tysta Marie». I tisdags fyllde fröken *Wilhelmina Damberg*, ena innehafvarinnan af det gamla välkända Stockholmskaféet »Tysta Marie» vid Regeringsgatan, 50 år. Med anledning däraf gafs på aftonen af affärens aktade innehafvarinnor fest för ett större antal inbjudna.

Hvar skall man ställa villan, om man vinner henne? Den frågan har nog mängen gjort sig, då han gått förbi den lilla trefliga villan, som utgör högsta vinsten i Åkerbrukskolonilotteriet; ty där hon nu står på Strandvägen, är hon endast provisoriskt uppställd, så att hon efter sista dragningen genast måste borttagas af vinnaren.

Vi kunna nu meddela allmänheten ett glädjande svar å denna fråga. Styrelsen för bolaget Stockholm—Saltsjön har nämligen i dessa dagar som gåfva till lotteriet öfverlämnat en vacker och centralt belägen tomt ute vid det härliga Saltsjöbaden, hvilken tomt sålunda jämte villan tillfaller den lycklige vinnaren. Och ej nog härmed. Villan kommer att redan i höst uppsättas å den skänkta tomten, d. v. s. göras fullt färdig på murad grund med källare, kakelugnar, skorstenrör o. s. v., så att den, som vinner densamma, genast må kunna flytta in och tända elden på den husliga härden, hvilken här representeras af den allra som näpnaste lilla Bolinderspisel. Detta arrangement kommer sålunda att öka villans värde med några tusen kronor, hvilket ju bör vara särdeles välkommet för vinnaren, antingen han själf behåller villan eller säljer henne.

Till förmån för det Internationella lärarinnehemmet i Stockholm, om hvilket Idun nyligen utförligt talat, anordnar ett antal dem den 1 nästkommande november ett *lotteri* i nr 2 Kungsträdgårdsgatan, 2 tr. upp, för hvars framgång de utbedja sig välvillig medverkan af alla, som det vackra syftet intresserar. Såväl penningbidrag som gåfvor till »Lärarinnehemmets lotteri» mottagas tacksamt och kunna häst öfversändas till Styrelsen för Stockholms internationella lärarinnehem, 26 Kungsgatan, Stockholm.

Teater och musik.

Kungl. operan. Säsongsens första symfonikonsert ägde rum i tisdags inför en publik, som till sista plats fyllde salongen. Detta var ej heller underligt, då ju programmet var särdeles lockande och därjämte den omständigheten tillkom, att hofkapellmästaren Nordqvist skulle leda konserten. Denne hälsades och redan vid sitt inträde af en kraftig applåd, som tydligen tolkade publikens glädje öfver att se en af våra främsta förmågor på musikens område efter så lång tids överskänhet återbördad af hufvudstadens offentliga musiklif. Sällan har ock ett konsertprogram erhållit ett alltigenom så förträffligt utförande. Hofkapellet, denna afton förstärkt med sådana förmågor som konsertmästaren Book, Aulin och Lindroth, liksom elektriserades af anförarens välkända taktpinne.

Konserten inleddes med Beethovens c-moll-symfoni, den femte i ordningen af de nio, men kanske den härligaste och mest anslående af dem alla. Denna symfoni, som många gånger förut kommit till utförande härstädes, kan man ej nog ofta få höra. Särskildt väckte nu som alltid det underköna andantet det lifligaste bifall, och litet hvar skulle nog gärna velat hafva det bisseradt. Utförandet var ock den genialiska kompositionen fullt värdigt. Ett nästan ännu hårdare prof hade hofkapellet att bestå i programmets slutnummer, uvertyren »Carnaval Romain» af Berlioz, som står med den rikaste instrumentering och kräver en precision, en kraft och ett lif i utförandet, som man ej alltid är van att få höra. Men äfven här gjorde hofkapellet sig väl förtjänt af de lifliga applåder, som kommo detsamma till del. Programmet upptog därjämte ett par synnerligen anslående och melodiosa satsar för stråkorkester af Tschaiowsky, af hvilken den senare, en vals, måste omtagas. Som fyllnadsnummer utförde fröken Sidner högst förtjänstfullt med orkesterackompagnement ett högst ämtdigt sångnummer af Massenet samt en aria ur Glucks »Armida».

Kungl. Dramatiska teatern har under den senaste veckan framfört ett nytt program, som gjort rätt mycken lycka. Det enaktsskådespel, »Sjärens rättigheter», af Giacosa, som inleder detsamma, är af stor psykologisk finhet och fånglar genom det nobla sätt, hvar på det häfdar de själsliga djupens okränkbara helgd. Det får ock ett utförande, som lyckligt smyger sig efter författarens intentioner, genom fru Sandell och hr Olsson, hvilken härmed förtjänstfullt gör sitt inträde på Dramatiska teaterns scen.

Emma Gads lustspel »Trogen som guld», som härefter följer, äger däremot föga djup, men kännetecknas af äkta dansk gemytlighet och en dramatisk *savoir faire*, som gör, att de borgerliga scenerna underhållande nog glida undan inför publikens ögon. Litet hvar kan finna igen en bit af sig själf och sin nästa bland dessa moderna köpenhamnstyper — ty längre ligger icke vårt nabolands hufvudstadslif ifrån oss vare sig till rummet eller kynnet. Främst uppbäres stycket af hr Bäckström som en godmodig och fasligt slätkär, men evigt vigilerande hofjägmästare, fröken Seanström som hans koketta och bortskämda, men likafullt intagande unga dotter och fru Sternvall som en bedagad tysk änka, hvilken mycket lustigt rådbärkar språket. Salongens munterhet har varit ganska liflig de kvällar, som upptagit det nya danska lustspelet.

Fru Margareta Stern gaf i fredags sin första konsert härstädes i Musikaliska akademien inför en ganska talrik publik. Fru S., som redan vid sitt förra uppträdande härstädes för ungefär tre år sedan visade sig vara en pianist af första rang, ådagalade nu samma förträffliga egenskaper som då, kanske ännu mera utpräglat. Med en teknik, som ej vet af några svårigheter, och med en smak och värma, som ovillkorligen måste fångla åhöraren, utförde fru S. en hel del nummer, däribland Chopins b-moll-sonat (op. 35) och Beethovens variationer i c-moll. Bifallet växte under aftonen till formlig entusiasm och framkallade ett par extranummer. — Äfven här utfyllde fröken E. Sidner på ett förträffligt sätt programmet genom att synnerligen delikat och anslående föredraga sänger af Gluck, Martini, Josephson, Svedbom och Grieg.

Fru Stern skulle som i går torsdag gifva sin andra och sista konsert härstädes.

Aulinska kvartettens första kammarmusiksoaré ägde rum i tisdags i Vetenskapsakademien inför en fulltalig och intresserad publik, som med lifligt

bifall hälsade utförandet af samtliga nummer. Särskildt väckte Sgambatis pianokvintett nr 2 uppmärksamhet genom sina intressanta och väl funna motiv samt genom sin ovanliga klangrikedom. Pianostämman sköttes här synnerligen förtjänstfullt af hr Stenhammar, och de olika satsernaingo ett alltigenom delikat utförande. Programmets inledningsnummer, Schumanns f-durskvartett, gjorde ett mattare intryck, svårt att säga hvarför, hvaremot slutnumret, Beethovens här förut utförda stråkkvartett nr 2 i e-moll, lifligt senterades.

Om fru Dagmar Sterkys konsert i afton (fredag) i Musikaliska akademien påminna vi ännu en gång. Den framstående och aktade sångerskan, hvars afgång från k. operan allmänt beklagas, torde säkerligen kunna räkna på fullt hus. Biträdande äro fröknarna Sigrd Carlheim-Gyllensköld och Alfhild Larson — hvilken senare väckt uppmärksamhet som förträfflig ackompagnatris — samt hr O. Lejdström och Tor Aulin.

Den unga violinisten fröken Sigrd Lindberg gaf den 11 d:s en talrikt besökt konsert å Musikaliska akademiens stora sal, genom hvilken hon ådagalade, att de studier, hon under senaste året be drivit i Paris, resulterat i erkännansvärda framsteg. Fröken Lindberg äger nu en präktig och solid ton i sitt instrument och en värdad teknik, som lyckligt öfvervinner äfven ganska stora svårigheter. Dessutom kännetecknas hennes spel af smak och innerlighet i uppfattningen. Med fortsatta studier bör den unga damen ha att motse en vacker konstnärlig framtid. Mest anslögo *Vieux-temps* D-mollkonsert, *Zarjckis* masurka samt en *Meditation religieuse* ur operan *Thaïs* af *Massenet*, arrangerad för violin, orgel och harpa af *Marsick*, vid hvars utförande fröknarna *Alfhild Larson* och *Anna Nordqvist* förtjänstfullt medverkade. Dessutom sjöng fröken *Emma Holmstrand* några sänger, hvilka lifligt senterades, trots att sångerskan litet ursäktat sig för en tillfällig indisposition, af hvilken föga märktes.

Studentskan.

(»Bilder aus dem Universitätsleben» von einem Grenzboten.) Öfversättning för Idun

af

Julius K.

(Forts.)

Liksom efter aftal hade de flesta genast störtat sig öfver den gamle ungarlens litteraturhistoriska föreläsningar. Knorre hade nu visserligen salen full, men med hans lugn och trefnad var det slut. Han kände det så, som skulle han gå i trånga lackerade skor på ett halt parkettgolf. Det fattades blott, yttrade han en gång i professorernas samlingsrum, att man nu satte in i hörsalen fätöljer med slummerkuddar, i det ena hörnet ställde en kamin och i det andra uppsatte en makartbukett och fyllde hela rummet med ett harems väl lukter, så skulle väl »kjoltyget» nått sina önskingars mål. Men då tackade han för sin del åtminstone för professuren. Högmodsdjävulen i den så kallade bildade kvinnovärlden är nog stark ändå. Man skulle utrota den med eld och svärd och icke med konst ytterligare fodra den.

Knorres hat mot kvinnosläktet var mycket gammalt. Det daterade sig från den tid, då han ännu var ung docent och begick den dårskapen att förläsa sig i den firade och eftersökta dottern till ett kommerseråd. Hon log som en prinsessa åt hans kärlek, hänskrattade som en drottning åt hans frieri och gifte sig därpå med en löjtnant. Då hade han fått nog af det evigt kvinnliga. Och nu på gamla dagar skulle han sysselsätta sig med dessa innehållslösa käril, dessa »lysande och fräsande naturens knalleffekter» och öppna för dem vetenskapens allvarliga tempel? Det var en odräglig tanke. Det föreföll honom som en komedi, ett vanhelgande, som en straffvärd förbrytelse mot vetenskapens majestät.

Denna dag bragte den gamle kvinnohataren ännu mer förargelse. Då han kom hem, meddelade honom hans tjänare Frans, som han nu i tio år haft hos sig och som hans bror, en godsägare i Thüringen, rekommenderat honom såsom brandförsäkrad mot allt hvad fruntimmer hette, att han till hösten tänkte gifva sig.

»Gifva sig.» skrek Knorre, »människa, har ni blifvit galen? Hvad faller er in? Vet ni, hvad det vill säga att gifva sig? Jo, det är att låta

smida sig fast vid en klippa och hvarje dag låta hacka ut lefvern på sig.»

»Ja, men det står nu inte att ändra,» sade Frans och hängde sorgset hufvudet.

»Står det icke att ändra? Ja så, packa er då i väg, så skall jag söka mig en annan förständigare människa.»

Frans bad att få stanna öfver sommaren, och Knorre brummade slutligen sitt bifall. Därpå tog han af sig rocken, satte sig i soffhörnet och fick fatt i en bok, som låg framför honom. Det var en kokbok. Han hade köpt den för några dagar sedan och studerade ifrigt i den för att kunna utföra en viss kontroll i den restaurant, där han åt middag. Den sista mayonnaisesåsen förgäde honom äfven i dag. Nu fick han reda på dess riktiga sammansättning och föresatte sig att hålla en ordentlig föreläsning för värdinnan för hennes infama, feta slask.

Han höll just på med att uppskrifva såsens särskilda beståndsdelar i sin anteckningsbok, då det ringde och Frans lämnade honom ett kort med namnet: Luise Schmidt. Knorre kastade genast bort kortet: han var icke att träffa och öfver hufvud taget aldrig hemma för kvinnliga besökande.

Men då öppnades den på glänt stående dörran helt och hållet, och framför honom stod fröken Luise Schmidt, brunetten från föreläsningen, och sade, i det hon flyttade på parasollen mellan sina fingrar: »Herr professor, på detta konventionella sätt låter jag icke afvisa mig. Säg blott ärligt ifrån, om jag kommer lägligt, eller om ni önskar att jag skall komma tillbaka en annan dag eller vid annan tid. Er föreläsning i dag för mig till er. Ni har sannerligen ej skonat oss i den, men i våra dagar, då man tycker om att bortfläta allvarsamma saker med spetsnäsdukar, fulla af eau de mille fleurs, är det en sann njutning att höra kraftiga, ja till och med grofva ord.»

Professorn satt orörlig i soffhörnet med kokboken i sin hand och stirrade på den talande, utan att säga ett ord. Han hade ett egendomligt sätt att skaffa sig efterhängsna personer från halven. Han lät dem tala och tala, utan att afbryta dem, utan att komma dem till mötes, utan att med det riktiga ordet upphjälpa en oklar eller halfärdig tanke. Han lät dem hållas, tills de talat ut och andrutna stodo framför honom; då hade han dem helt och hållet i sin hand. Eller också lät han plågoandarna fortsätta »in absurdum», utan att göra dem uppmärksamma på deras tokenskaper, tills de invecklat sig i ett sådant virrvarr af fraser, önskingar, antaganden och påståenden, utan en utredning icke mer var möjlig och de besökande alldeles tillintetgjorda aftågade. Väl ute, voro de alldeles rasande, icke på sig själfva, hvilket varit förklarligt, utan på professorn och hans grofhet.

Detta enkla förfaringsätt syntes honom nu gentemot fröken Schmidt det enda riktiga. Han lät henne tala. Men då hon berättade, att det varit henne omöjligt att lugna sina medsysstrars harm, att de alla beslutit att icke mera besöka professors föreläsningar, sprang Knorre upp och utropade gladt öfverraskad: »Är det sant? En bättre underrättelse kunde ni då icke gifva mig. Den hemlighetsfulla vassen gjorde således verkan. Men ni, hvad vill ni då, fröken Schmidt?»

»Jag? Jag skall lugnt komma tillbaka, herr professor, och fortfarande åhöra edra föreläsningar.»

»Det kan ni inte, det vågar ni inte, det förbjuder er kårandan.»

»Kåranda! Något sådant finns icke bland oss fruntimmer. Äfven jag är i viss bemärkelse kvinnohatare. Jag känner mitt kön alldeles för väl. Om någon gemensambetskänsla funnes kvinnor emellan, skulle icke några omkomma i elände och andra frässa i öfverflöd. Jag gifver er i grund och botten fullkomligt rätt, vi äro ett sorgligt släkte. Det finns bland oss de enfaldigaste varelser, men också åtskilliga förständigare, det finns bland oss de lataste människor, men äfven många flitiga. Då jag på promenaden ser en fru åka förbi, ser hur hon sitter där tillbakalutad med halfslutna ögon, dum, slö och med näsan i vädreret låter de arbetsamma människorna passera förbi såsom oangenäma drömbilder, då har jag alltid lust att hoppa upp i vagnen, taga henne i skulderna, skaka henne och skrika henne midt i ansiktet: Sof icke, du lata drönare, arbeta, arbeta för dina hungrande medsysstrar! Vi ha viktigare saker att utträtta än att sträcka oss på sidenkuddar och se uttråkade ut! Ni har rätt, herr professor, vi kvinnor äro i grunden ett fäfängt, ytligt, njutningslystet släkte. På gator, promenader, på sportfälten, på förlusteställen, i butikerna vimlar det af lustvandrande, blott på njutning betänkta unga och gamla kvinnor. De sitta i konsertsalarne den ena bredvid den andra med

Försändes öfver många sorter. Begär priskurant! hela riket.

SPISBRÖD,

Stockholm.

C. W. SCHUMACHER

Kgl. Hofleverantör

17, Norrlandsgatan

Försök!

fyllt jämförliga med de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i hufvudstaden.

C. W. SCHUMACHER

Kgl. Hofleverantör

Försök!

fyllt jämförliga med de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i hufvudstaden.

C. W. SCHUMACHER

Kgl. Hofleverantör

Försök!

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinkur

en så viktig min, som om på deras närvaro många tusendens lycka berodde. I hela skaror stå de framför modemagasinens fönster, men framför boklådorna ser man inga. De fylla våra teatrar från ofvan till nedan och nedsätta konsten, i det de kritiklöst gifva sitt bifall åt de frivolaste saker. De sväfvade omkring i balsalar och på basarer och förringa den dygd, som kallas välgörenhet, till tomt prål. Till tidsfördrif, för omväxlings skull eller af nyfikenhet tränga de sig in i kyrkorna — våra så kallade bildade fruar och fröknar finner man öfverallt, blott icke där, hvarest man i tysthet kan i arbete eller utträta något ordentligt. Ni har rätt, för de flesta af vårt kön är lifvet en stor kotiljong, för hvilken de uppfostras och af hvilken de vänta möjligast många, omväxlande turer. Hvilken fasansvärd olycka, om då någon gång en tur går bort. Sådana kvinnor vilja firas som den hemlighetsfulla vasen i sagan. Och därtill kommer den stora gruppen af själf tillräckliga, ofelbara, fariseiska och trångbröstadade hvardagskvinnor. Det är riktigt, herr professor, kvinnan är sin egen bittraste fiende, och därför kommer jag till er, emedan jag vill erhålla ett öppet, ärligt råd. Ni är, — förlåt att jag säger det, — en något grofkornig herre, men desto mera är jag öfvertygad om, att ni skall säga mig sanningen.»

Professorn sökte i rummet efter sin rock, men Frans hade tagit den med sig ut. Fröken Schmidt bad honom att icke göra sig något besvär för hennes skull, och så förblef han då i skjortärmarne.

Hon satte sig på hans vink och fortsatte därpå: »Jag måste nu grundligt arbeta och studera. Jag har visserligen alltid arbetat i skolan, på seminariet, i utlandet, i Oxford och i Paris, där jag erhöi betyg som »agrégée de l'université». Men mitt arbete var mera en penningväxlars, som tager emot och lämnar ut mynt, utan att fråga efter, hvarifrån de komma eller hur de uppstått. Med hela mitt vetande rör jag mig, för att säga sanningen, på en gungfly. Det är ett obehagligt läge. Mig fattas en fast grund för mina språk- och literaturstudier, och denna kan jag blott förskaffa mig vid ett tyskt universitet. Jag hysar stort förtroende till er, herr professor. Kanske ni vill vara nog god och säga mig, hur jag på bästa sätt skall nå mitt syfte.»

Professorn funderade en stund och yttrade därpå, i det han med handen för öfver sitt stubbiga hår: »Lämnna ni vetenskapen i fred och lef på edra räntor.»

Luisse skrattade: »Om jag vore så lycklig att ha några räntor, då sutte jag ej här, herr professor. För mig är kvinnofrågan icke en fäfangans fråga, utan en magfråga. Min far var geheimeråd.»

Knorre afbröt henne barskt: »Såå, och ingen löjtnant infann sig ändå?»

»Jag förstår er inte.»

»Jaså, kan ni icke förstå det heller.» Han gjorde ett uppehåll och frågade därpå: »Hvarför sörja icke edra bröder för er?»

»Jag har blott haft en bror. Han förde som student ett gladt lif och gick slutligen alldeles under, sedan han bragt min mor i grafven och förlösat all vår egendom. Jag är fattig som en kyrkrätta. Jag vill icke göra min far någon förebräelse, men våra fäder sörja för sina söner och utgifva för den dummaste och mest bortkomne det sista öret, men öfverlämnna sina döttrars öde åt slumpen. Säg, herr professor, skulle icke vi stackars ämbetsmannadöttrar gå under, om vi alla vore sådana, som den indiska sagan skildrar oss? Nej, något innehåll hafva vi dock, om icke ett andligt, så dock moraliskt, som är nödvändigt för att kunna hålla oss uppe.»

Hon teg. Efter en stund frågade professorn: »Har ni inga anförvänder?»

»Nej, och om jag hade några, skulle jag anse det skamligt att låta uppehålla mig af en släkting, som själf kanske har af sörja för hustru och barn. De flickor, som haka sig fast vid den räddningsplankan, äro dubbelt beklagansvärda. De förstöra sitt lufs mål och äro med eller utan sin vetskap ofta skuld till slitningar och olyckor inom familjer och för det upp växande släktet. Nej, herr professor, så länge jag kan arbeta, vill jag förtjäna mitt bröd själf.»

»Det är mycket vackert. Men tror ni, att ni med er oproduktiva, d. v. s. i pekuniärt afseende för närvarande alldeles ofruktbara vetenskap kan förtjäna ert bröd? Det lärda proletariatet är redan tillräckligt stort; vill ni ännu mer föröka det?»

»Jag studerar för att under den nuvarande stora yrkestäflan lättare kunna erhålla en fast plats vid

någon stadsskola. En guvernants verksamhet och kringflackande lif är jag trött på. Hellre då samla ved i skogen eller skära torf än att beständigt nödgas kämpa med våra moderna mödrars dumheter och nycker.»

»En skollärarinns lif synes eder då så eftersträfvansvärdt? Tro mig, äfven det är mera otacksamt än att vakta gäss och klappa sönder sten. Att vara lärare, det vill säga att dagligen, timtals, äfven om man själf är aldrig så illa till mods, utsätta sig för minst 60 friska ögons och 60 skarpa örons iakttagelser och kritik. Att i längden kunna uthärda detta, därtill behövas en flodhästs nerver, och sådana, min fröken, får ni icke genom vetenskapliga studier. Ty blott på lilla hjärnans d. v. s. nervernas bekostnad kan en kvinna utbildas sin stora hjärna och göra den fruktbärande. Det är ett faktum, som man måste finna sig till rätta med. Ni har en dålig mening om våra mödrar, och däri ger jag er alldeles rätt. Att vi nu hafva en så hållningslös, njutningslysten, tidigt mogen ungdom, såväl manlig som kvinnlig, är våra mödrars fel. Försök en gång i skolan att upptaga kampen mot dessa mödrar, så skall det gå er, som det gick hjälten med den lerneiska ormen. Låt er icke föras bakom ljuset; det dröjer icke tio år, och ni har som lärarinna gjort öfver med edra nerver, deras spännkraft, kanske med er hjärna.

(Slut i nästa n:r.)

Innehållsförteckning.

Två »afgående» diplomaturar; af Theodor Lindblom. (Med porträtt af madame Louise Millet och baronessan Marie Pfusterschmid). — Två dikter af Antonio Pejo. Förenska af Göran Björkman. — Amerikanism i kvinnouppfostran; af Georg Nordensvan. — Priställen mellan arbeten, tillverkade med den Liedbergska flossaapparaten. — Höststämningar; af Efraim Rosenius. — Ett litet tortyrrekskap. Iduns julklappsbasar för i år. — Anjovis; en kullinarisk studie à propos »anjovisjubileet» af Thérèse. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Studentiskan; öfers. för Idun af Julius K. (Forts.). — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad-logogryf.

En dag, som känns så lång och trist, Mitt första möts med fröjd förvisst. I sorgens och bekymrens da'r Mitt andra början med dig bar. Mitt tredje skall en motsats bli Till hög, om å kör bort ett i. Mitt fjärde ugnen vara plär, När brödet riktigt fulljäst är. Mitt femte är en trädsort, som Bär grönska hela året om. Mitt hela är ett vackert drag, Som fordrar aktning, ger behag.

Och orden som utaf mig fås, Helt lätta äro de, förstås. Det som hvar flicka vara bör. Hvad som till goda tonen hör. Ett plagg som hör till herrkostym. Och, plus otrop, ett slags parfym. Ett husdjur och ett skogens rå, Så stolta, vackra, båda två. En dryck, helt svalkande och god, Som lugnar af ett hetsigt blod. Hur blifver den, som saknar lif? För mången omtyckt tidsfördrif. Skomakaren min herre är, Och skona mig han just ej plär. Ett faktum hittills oförklarligt, Så mystiskt, men ändå allvarligt. Mig alla gärna ville äga, Med guldsvikt man mig kunde väga. Det som de unga gärna taga. En kraftig näring för de svaga. Hvad som man får af drufvans saft, Och hvad som fordrar mod och kraft.

Margit i Finland.

Ordspråksgåta.

21x21 grid with '+' symbols in various cells for word search.

1) Går i elden för mänskligheten, 2) en brottsens boning, 3) sofver om dagen, 4) sällskapsnöje, 5) sällskapsdam, 6) blomma, 7) bränsle, 8) icke att förakta, 9) jättarnes tid, 10) hvad en boll plär vara, 11) åstadkommer mycket ondt, 12) strör omkring sig med sötsaker, 13) europeisk stat, 14) en som ännu ej uppnått mästerskap, 15) hvasst

instrument, 16) uttryck för belåtenhet, 17) hafsvik, 18) hvad som upprör den ibland, 19) butik i smått, 20) färg, 21) musiker.

Bokstäfverna i de med + betecknade rutorna skola bilda ett bekant ordspråk.

S. L.

Charad.

Mitt första är en dryck. Mitt andra är ett »drag». Mitt tredje är en vikt, Som nytjas hvarje dag. Mitt hela likt en blixst Far fram i täta slag, Framkallande än sorg, Än glädje och behag.

Eolus.

Anagram.

Af n:r 1 — n:r 2 — n:r 3 — Anagrammet består, som ni se, Betraktas det noga, så finner man snart Hvert ord af vår gåta helt tydligt och klart.

N:r 1.

Är en tygsort så glänsande len, Med färger än hjarta, än matta, Allt efter som modet, den mäktiga fé, Oss bjuder att smaken uppfatta.

N:r 2.

Vill jag be er ej göra för hårdt, Blott lagom, när maten ni laga; Men det är en smaksak och råda är svårt, Folk göra helst hur de behaga.

N:r 3.

Får man göra ett fartyg, en båt, Men aldrig, nej aldrig sin nästa;

Ty dylikt ej någon bör ägna sig åt, Såvida man frid vill befästa.

Aeolus.

»Tabula magica».

4x5 magic square table.

Omflytta talen i de 25 rutorna, så att sifferraderna, antingen man hopsummerar dem lodrätt, vågrätt eller diagonalt, gifva summan 39.

S. L.

Lösningar.

Charaden: Syskonring.

Aritmogryfen: 1) Nerium, 2) illdåd, 3) lefver, 4) socker, 5) duktyg, 6) ankare, 7) corona, 8) kamrat, 9) eldkol.

Proköpen: Madam, Adam, dam.

Apoköpen: Fångar, fånga, fång, fån, få.

Länkgåtan: Skorsten; Sko—ko—kor—kors—sten—ten—en.

Sifferlogogryfen: Mutor, not, rum, rost, mun, torn, stol — smultron.

Iyllningsgåtan: Mathilda Roos — Genom skuggor; 1) Magdeburg, 2) adelsmöte, 3) Tessalien, 4) hummerklo, 5) illegitim, 6) Levkippos, 7) droskkusk, 8) affarsfru, 9) ruterking, 10) Oldenburg, 11) ostkustbo, 12) Santander.

HULTMANS Cacao & Chocolad

rekommenderas som den bästa och vitsordas på det varmaste af professorerna hrr Joh. Lang, Seved Ribbing, Nils O:son Gadde, C. J. Ask samt doktor Olof Moberg.